

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З АГРОНОМІЇ НА КАФЕДРІ РОСЛИННИЦТВА

Кочерга А.А., кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Філоненко С.В., кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Полтавська державна аграрна академія

Поліпшення якості освіти є актуальною проблемою не лише для України, а й для всієї світової спільноти, оскільки відповідає вимогам Болонського процесу, що є відправною точкою інтеграції вітчизняної освіти з європейською. Сучасне життя вимагає у здобувачів вищої освіти не тільки опанування ними змісту фахових предметів, але й формування у майбутніх фахівців відкритості до нових знань та мобільності, що передбачає їх уміння швидко орієнтуватися в специфічних питаннях сільськогосподарського виробництва в цілому та агрономії зокрема. Крім того, сучасний агроном має бути високоморальною особистістю, здатною усвідомити своє місце у світі та соціумі, бути спроможним до рефлексії власних вчинків та вчинків інших людей.

Слід зазначити, що в нинішніх умовах інтенсивного розвитку науково-технічного прогресу спостерігається тенденція швидкого старіння знань і досвіду фахівців, що проявляється у відставанні їх особистісних знань та досвіду від передових розробок, різних новацій та сучасних вимог, які ставляться до відповідної посади і професії на виробництві. Цю тенденцію ми відслідковуємо, спілкуючись із менеджерами відомих українських холдингів, компаній та сільськогосподарських підприємств, де працюють наші випускники. Таким чином, на жаль, утворився певний розрив між соціальними потребами і змістом та технологіями освіти. Тому, враховуючи сучасні вимоги ринку праці, виникла гостра необхідність переосмислення мети й завдань вищої школи та створення сприятливих умов для розвитку особистості кожного здобувача вищої освіти. Вирішення цих завдань значною мірою пов'язується з компетентнісним підходом в освіті, що набуває все більшого поширення,

оскільки відповідає не тільки вимогам європейського освітнього простору, але й досить високим критеріям сучасного сільськогосподарського виробництва.

Методологічні засади цієї парадигми й нові дослідження освітньо-науковців В.Г. Кременя, В.М. Аніщенка, О.В. Шкіренка, С.О. Шишова, І.О. Зимньої, Т.Й. Франчука та інших роблять можливими переосмислення ключових завдань формування професійної компетенції здобувача вищої освіти та впровадження нових ідей і тенденцій світової та вітчизняної вищої професійної освіти. До них належать глобалізація, інформатизація, інтернаціоналізація тощо. Як вказують численні науковці, компетентнісний підхід, в першу чергу, орієнтується на кінцевий результат в підготовці здобувачів вищої освіти та спрямовується на формування в них готовності ефективно мобілізувати внутрішні (знання, уміння, цінності, психологічні особливості) і зовнішні (інформаційні, людські, матеріальні) ресурси для досягнення поставленої мети. У підсумку ми маємо випускника, який є підготовлений до здійснення професійної діяльності, а також такого, що має не тільки знання, уміння й навички зі спеціальної підготовки, але й такі особистісні якості, як мотивація до продуктивної діяльності, рівень розвитку інтелекту, ступінь засвоєння правових, культурних, етичних норм та інших якостей соціально-гуманітарного характеру. Здобуваючи вищу освіту студент має чітко усвідомити формулу: «Я вчусь», а не «Мене вчать» [3].

Враховуючи особливості відповідної проблеми, що поставило життя, викладачі кафедри внесли корективи в програми навчальних дисциплін, зокрема в частини визначення компетентностей як загальних, так і спеціальних предметних. Головна теза поставлених завдань: здобувач вищої освіти, що вивчає дисципліни на кафедрі, має володіти не тільки знаннями, уміннями й навичками, але й самостійно виробляти засоби досягнення поставлених професійних цілей. Такий підхід є гуманітарним і за мету має не тільки надання здобувачу сукупності знань, умінь та навичок у певній сфері науки, але й розвиток його кругозору, міждисциплінарного чуття, здатності до індивідуальних креативних рішень, до самонавчання, а також формування

гуманістичних цінностей. Зрозуміло, що процес цей довготривалий, але він є необхідний, причому як для викладача, так і для здобувача вищої освіти.

Сьогодні актуальним є питання про конкретну мету навчання агрономів: що має знати і вміти цей фахівець та які особистісні якості мають бути в нього сформовані? Саме тому викладачі кафедри рослинництва ведуть пошук такої моделі розвитку особистості студента – майбутнього фахівця з агрономії, яка допоможе уточнити змістовий аспект його формування, а відтак – і технологічний. Змістовий аспект реалізації компетентнісного підходу передбачає належне опанування фахових дисциплін, що читаються на кафедрі, таких як «Рослинництво», «Кормовиробництво», «Лікарські рослини», «Технологія зберігання та переробки продукції рослинництва», «Стандартизація та управління якістю рослинницької продукції», «Буряківництво», «Картоплярство», «Квітникарство», «Технічні культури», «Зернознавство», «Світові агротехнології», «Технологія борошномельного та круп'яного виробництва». Саме технологічний аспект зумовлює вибір адекватних змістові й суспільним вимогам технологій навчання майбутніх агрономів.

В освітянських наукових працях В.В. Ягупова, В.І. Свистун (2007) та О.В.Овчарука (2004) звучить теза про те, що сучасне суспільство потребує зміни акцентів з принципу адаптивності на принцип компетентності випускника вищого навчального закладу. Пам'ятаючи про необхідність формувати відповідну навчально-наукову базу і комплекс умінь та навичок, викладачі розуміють і про важливість набуття здобувачами вищої освіти певних особистісних характеристик, стійких умінь, які фахівець був би в змозі набутти та використати в той чи інший момент. У цьому аспекті компетентнісна модель освіти відрізняється від знанневої. Адже особистісний підхід вимагає формування в майбутніх агрономів професійних, морально-етичних, світоглядних цінностей та громадянських якостей, які визначають здатність здобувача вищої освіти здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність [1, 2].

В цьому процесі досить важливою є роль саме викладача, адже його праця не має обмежуватися простим викладом фактів, проведенням практичних, лабораторних занять, кредитно-трансферним контролем знань, виставленням оцінок. Знання є тільки тоді справжніми, коли вони наповнюються особистісним змістом для людини. Тільки тоді вони добре запам'ятовуються, міцно входять у свідомість особистості, коли усвідомлено співвідносяться із практичним життям і вписуються в цілісну картину світу, формуючи людину, що орієнтована на самостійний розумовий процес, а не на виконання даних ким-небудь інструкцій [4]. Тому кожен із нас, учасників освітнього процесу, має пам'ятати особливу значущість ідей гуманізації й гуманітаризації освіти, перебудови освітнього процесу у ВНЗ на психологічній основі, а це, в свою чергу, вимагає від професорсько-викладацького складу певних змін поглядів на структуру, форму і зміст оцінки підготовки здобувачів вищої освіти, організацію управління якістю їх підготовки, яка має відповідати умовам сучасного ринку праці.

Список використаних джерел:

1. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики / [за заг. ред. О. В. Овчарук]. – «К.:К.І.С», 2004. – 162 с.
2. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти. Наукові записки. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. Том 71/ [В. В. Ягупов, В. І. Свистун]; Національний університет «Києво-Могилянська академія». – К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2007. – С.3-8.
3. Франчук Т.Й. ВНЗ як суб'єкт інтеграції теорії і практики компетентнісної професійної освіти: проблеми та перспективи. Компетентнісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика організації // Матеріали методологічного семінару 3 квітня 2014 року м. Київ, ч.2 / Нац. акад. пед. наук України 2014 р. – К.: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2014. - С.5-11.

4. Данкєєва О. Є. Складники професійної компетентності майбутнього землевпорядника / О. Є. Данкєєва // Вісник ЛНУ ім. Тараса Шевченка, №24 (259), ч.ІІ. – 2012. – С.127-133.